

PATRONÁLÓK

Az egyeztetés sokat jelentene

A szocialista munkaverseny-mozgalomban a brigádok tevékenysége és léte több mint egy évtizede meghatározó. A korábbi hagyományoknak mondható termelési verseny egy idő óta kiszélesedett, kilépett az üzemcsarnokok falai mögül. E nemes mozgalom lassan leveti formális sallangjait, s a termelés mellett önmagát, az embereket is változtatja, alakítja erővé válik. A továbblépés újabb szép példái ugyanakkor a szocialista brigádok tagjai szolgáltatják mostanában is.

Néhány évvel ezelőtt még csupán a kis kollektíva körében éreztette hatását a segítő szándék, az emberiség. De mit látunk manapság? Egyre messzebb tekintenek a szocialista kollektíva tagjai, túl a műhelyen, túl a gyáron, figyelmük és segítő szándékuk kiterjed a lakókörnyezetre, az egész városra. Kommunista műszakokat szerveznek, keresetüket elköltik egy nagyobb közösség kasszájába, hogy hozzájáruljanak a legnagyobb, a legszükségesebb gondok megoldásához. A Taurus Gumiipari Vállalat szegedi gyárának szocialista brigádjai a múlt év végén 20 ezer forintot utaltak át a tanács szálájára, hogy segítséget adjanak a gyermekintézmények építéséhez. Anyagiilag is segítették a szegedi Földműves utcai és a dorozsmai Kossuth utcai óvodákat. Meghívták a gyárban dolgozó nagycsaládokat, a nyugdíjasokat, és pénzeszközt, ajándékokat adtak nekik. Azt is közlik, hogy ebben az esztendőben — Szeged felszabadulásának harmincadik évében — másfél millió forinttal támogatják az óvoda- és bölcsődefejlesztést.

Ez előbbieket egy egész gyári kollektíva adja, de a

kisebb közösségek is tiszteltetve méltó vállalásokat tesznek: egy-egy óvodát, vagy bölcsődét patronálnak. Megjavítják a játékokat, újakat készítenek, tavasszal kifestik az udvari felszereléseket, s ha valami elromlik, szívesen és gyorsan elvégzik a javítási munkát. A minap az olajmedence brigádjainak képviselői is arról érdeklődtek, melyik gyermekintézményt lehetne segíteni, patronálni?

Aligha találhatnánk szebb és nemesebb társadalmi munkát a szocialista brigádok tagjai, mint éppen a legaróbb emberkének környezetének patronálását. Sajnos, néhány tanácsalankok a brigádok: nem tudják, melyik óvodának, bölcsődének ajánlják fel támogatásukat. Nemrégiben a Szakszervezetek Csong-

rád megyei Tanácsának elnökségi ülésén is szóba került ez a téma. A szakszervezeti tisztségviselők azt ajánlották, hogy szükség volna valamiféle egyeztetésre, irányításra. Akár a tanácsok egészségügyi, valamint művelődési oszthályai, esetleg valamely társadalmi szervezet „kézbe vehetné” az ügyet és tippet adhatna a segítő-kész szocialista brigádoknak, hogy melyik óvoda, bölcsőde szorult rá legjobban a támogatásra. Egy kis koordináció — nem adminisztratív intézkedés! — elkelne ebben a társadalmi felajánlásban. Így aztán elkerülhetné azt, hogy némely gyermekintézményt több brigád is segít, míg más intézmények kimaradnak belőle.

Gazdag István

Mi készül az ötödiken?

Állítólag a színház vezetői se nagyon hitték a szemüknek, kétszer is megdözsöltek. A Faust előkészületei során több változat született a híres Valpurgis-éjre: egyszerűen kihagyni, csak pár számot játszani belőle, vagy a budapesti Operától kérni szöveglístát. Végül abban maradtak, megpróbálják az itteniekkel, aztán elvállik, ha nem megy, kölcsönözni a bemutatás előtt is lehet. És az egyik próbán, csodák csodájára, készen állt a Valpurgis-éj balettje — szegediekkel.

Azóta lezajlott a premier, több előadás, a közönség mindahányszor vastapsal jutalmazza a táncosokat. A színházak körében is egyre gyakoribban hallani az ötödik emeletéről, ahol hosszú évek után megint történt valami a balett-teremben.

— Semmi csodálatos — int józan tárgyilagosságra dr. Baróthy Zoltán, a maroknyi együttes vezetője, koreográfusa. Természetesen a „bagolyvárban” találtam, főt a próbatereben: Kovács Kátival gyakorolt a Hoffmann meséire.

— Nekünk a fölújítás is premier, minden újdonság — magyarázta —, de végre csináltunk valamit. Odafigyelnek ránk, a munka meghozta gyümölcsét, és nagyon jó lenne most, melegben folytatni, nehogy visszaessünk. A táncosoknak állandó mozgás, tréning, foglalkoztatás kell. A Faustbaletten kiderült, tudnak élni a színpadon. Szigorú szemmel mi is látjuk a hibákat, tisztában vagyunk vele, sok még a csiszolnivaló, de pillanatnyilag az a legfontosabb, hogy a táncosok érzik, mit kell csinálniuk. Rengeteget próbáltunk. Kimondottan jó érzés volt, hogy a fiúk, a lányok maguk kérték, foglalkozzunk velük külön-külön. A baletthez temérdek munkára van szükség, a mozdulatok beéréséhez idő kell, s mi a kezdetnél tartunk...

Tegyünk hozzá: másodszor Vályi Rózsát 1968-ban megjelent tánc történeti könyve még esélyt ad a jó tíz éve Imre Zoltán és dr. Baróthy Zoltán vezetésével létrejött szegedi együttes kibontakozására. Nem így történt. Az akkori képzett táncosok elszerződtek Szegedről, megszűnt a balett. Most úgy tűnik, talpraáll másodszor is. Egyelőre lábadozóféiben. Erdemes vigyázni rá.

N. L.

Húszéves városok

Az idén ünnepli városossá nyilvánításának 20. évfordulóját Tata. Az ünnepségsorozatot tanácsülés nyitja majd meg, amelyen kiosztják a Tataért díjakat, és megjutalmaznak a legjobb társadalmi munkásokat. A programból kiemelkedik a húszéves városok találkozója. Erre Oroszlány, Keszthely és Kazincbarcika vezetőit hívják meg.

A jubileumi esztendő építkezések megkezdésével, új létesítmények átadásával is emlékeztetessé kívánják tenni.

Beszélgetés az olajbányászok egészségéről

A reuma a leggyakoribb

M. G.: Térjünk vissza a kezdetekhez. Hogyan láttak munkához?

S. L.: Első lépésként itt is tájékozódni kellett; melyek az iparágra jellemző betegségek, vagy betegségi csoportok. Milyen hatások, ártalmak érik itt a dolgozókat? Mikkell kell szembenézünk? Mindjárt az elején a vállalati táppénzpapírokat három évre visszamenően feldolgoztuk, illetve a kasszai intézettel feldolgoztattuk. Ha jól emlékszem, 2753 táppénzeslap alapján készült el a statisztika — munkahely és betegségcsoportok szerint. Ezzel egyidőben természetesen a rendelkezésre álló dolgozók panaszaikat is figyelembe vettük. De hát nem kell ahhoz túl nagy logikai készség, hogy ha az ember látja, milyen körülmények között dolgoznak az emberek, akkor önkéntelen is felmerül a gondolat: itt elsősorban a mozgásszervi megbetegedések kialakulásával és tömeges jelentkezésével kell számolni.

M. G.: Erről jut eszembe, a múltkor hallottam a rádióban egy riportot, amely arról szólt, hogy van Budán valahol egy nagyszervi gyógyszerintézet, a mozgásszervi megbetegedésekben szenvedő dolgozók számára...

S. L.: Valahol a Rózsadombon. Nagyon szép kilátás van onnan...

M. G.: Igen, de az a vicc, hogy a riportert épp melósokat nem talált a beutaltak között. Mi az Ön régebbi és újabb tapasztalata erről? A munkások szanatóriumi beutalásának eloszlása körül?

S. L.: Más területekről nem tudok véleményt mondani. Az én saját tapasztalataim nem ilyenek, mert végeredményben minden attól függ, mennyire próbálja az ember ezt a kérdést, hogy úgy mondjam, harcosan fel fogni. Itt, Algyón már kezdetben megállapodtunk abban, hogy amikor mi megbízható adatokkal és gondozási esetekkel rendelkezünk, akkor a vállalat részére biztosított különböző szakszervezeti beutalók — mint például Hévíz, Hajdúszoboszló, Balatonfüred, Parádszék — szétosztását közösen oldjuk meg a TT-felelőssel, Ábrahám Istvánnal. Amikor a kontin-

gensz ó megkapja, akkor leülünk, megbeszéljük, hogy a nálunk felfektetett gondozási lapok szerint kik azok, akiknek elengedhetetlenül szükségük lenne rá, hogy munkaképességük helyreállítsa, fokozza végett ezeket a szanatóriumokat igénybe vegyék, magyarul: ők kapják meg a beutalókat, és ne például a nászutasok. Ezzel kapcsolatban különösebb problémáink nem voltak, legfőképpen annyiban, hogy még nem rendelkezünk olyan adatokkal — főlméréseink korábról nem voltak —, hogy száz százalékos leklismerettel rá mondhattuk: ez a legjobban rászorult betegünk.

M. G.: Érdekes volna megtudni, hogy milyen arányú az üzemnél a mozgásszervi megbetegedés. Hogy is állunk a reumával?

S. L.: Én, a könnyebb áttekinthetőség kedvéért, négy fő csoportba osztanám az üzemegészségügyi problémákat. Első helyen áll mindjárt a reuma. A munkakörülményeket — hideg, eső, szél, sár, hó — megismerve, azt javasoltam, hogy indokolt lenne egy reumatológiai szakterület megszervezése. Ez meg is valósult. Így aztán meg tudjuk oldani például a munkahelyek feltérképezését a veszélyeztetett szempontjából. Első helyen természetesen a kútjavitó részleg áll, számottevő az építési üzemegység is, de a későbbi, rendszeres szűrővizsgálatok bizonyára a szálítási üzemegységre is ráterlik figyelmünket.

Namármost, minden olyan dolgozót, aki ezekre a veszélyeztetett munkahelyekre felvételre jelentkezik, reumatológiai vizsgálatnak vetjük alá. Így kizárjuk a lehetőségét, hogy ízületi megbetegedésen átesett, vagy beteg egyének veszélyeztetett munkahelyre kerüljenek, ahol állapotuk tovább romlana, esetleg a megrokkanaság. Üzemen belüli áthelyezésnél is hasonló vizsgálatokon kell átesniük. A továbbiakban pedig, tekintet nélkül, hogy van-e panaszuk az ilyen helyeken dolgozó embereknek, mindenkit, egytől egyig, megvizsgálunk, hogy részint a megbetegedéseknek elejét vegyük, részint, hogy a

gyógykezelést megkezdhesük. Itt kell elmondanom, hogy rendkívül jó kapcsolatunk van a kakasszéki gyógyintézettel — ők végezték el a már említett 2753 táppénzeslap elemzését is —, jelen pillanatban például tizenöt ágy van ott biztosítva olajipari dolgozók részére. A szűrővizsgálaton felderített betegek gondozását is ott szándékozunk megoldani. Ha további gyógyító eljárásra van szükség, akkor természetesen vagy Hévíz, vagy Hajdúszoboszló következik. A kakasszéki intézet közreműködésével tehát egy igen intenzív gyógyító munkát tudnánk végezni, azok jutnának kezeléshez, akik erre valóban rászorulnak. Szakrendelésünk természetesen maga is részt vesz a betegek ellátásában, gondozásában, így például az utókezelésben. A vállalatot kaptunk százötvenezer forintot egy fizioterápiai felszerelés beállítására. Ultrahang, nervosztát, tangertor és egyéb készülékekből áll — még vízalatti masszázs is lehetséges —, a VI-os barakkban állítottuk fel, hogy a jelentkező betegek kezelését ott helyben is elláthassuk, illetve a gyógyintézetekből elbocsátott betegek utókezelését elvégezhessük.

M. G.: Arról nem beszélünk még, hogy valójában milyen mértékű a reumatológiai megbetegedések aránya az üzemnél. Ön az imént az első helyre állította.

S. L.: Most már két évre visszautaló adatokat tudok mondani. 1971-ben 190 dolgozónk összesen 2926 napot töltött betegállományban mozgásszervi megbetegedések miatt. 1972-ben pedig 154 dolgozónk 2999 napot, 1973 első felében 77 betegünk pedig 976 napot. Összevetve egyéb statisztikai adatainkkal, kiderül, hogy az összes táppénzes napoknak mintegy tizenöt százaléka mozgásszervi megbetegedésekre jut.

M. G.: Ez bizony elég magas arány.

S. L.: Sajnos, nem ismer az egy órára-napra eső termelési értékeinket, nem tudom, hogy ez mennyi termelési kiesést jelent, de bizonyára tetemes összegről van szó.

(Folytatjuk.)

Mocsár Gábor

Csökkentett támogatással működik a fürdő

Európában állítólag hazánkban fürdünk a legolcsóbban az idény- és állandó jellegű fürdőkben — legálábbis erről tájékoztatott bennünket dr. Takács Antal, a Szegedi Vízművek és Fürdők igazgatója. Ez a téma úgy került szóba, hogy az év január 1-től kezdve 5 millió forinttal csökkent a vállalatnál az állami támogatás, amelyet éveken át élvezett valamennyi fürdővendége után. A Pénzügyminisztérium eddig idény- és állandó jellegű besorolás szerint két kategóriába sorolta a fürdőket. Az állandó jellegű fürdők minden egyes vendége után 6 forint 50 fillér állami támogatást kapott a Szegedi Vízművek és Fürdők, a csak idényben fürdőzők után pedig személynként 4 forintot. A Pénzügyi Közlöny 1973. december 23-án megjelent 26. számában arról olvashatunk, hogy megszüntették a fürdők állandó és idényjellegű, vagyis azonos értékű besorolást kaptak a forgalmi adó és árkiegészítés tekintetében.

— Számunkra ez azt jelent — tájékoztatott dr. Takács Antal —, hogy nettó árbevételünk arányában kapunk a jövőben dotációt, de nem 15 millió forintot évente, mint eddig, hanem 5 millió forinttal kevesebbet. Várhatóan a továbbiakban 1976-ban is lesz csökkenés az állami támogatásban és ehhez, valamint a már érvénybe lépett új rendelkezés szerint kell gazdálkodnunk ma, és még inkább holnap. Az sem titok, hogy tavaly

vállalatunknak a fürdőzetésből eredő tiszta árbevétele 5 millió forint volt. Nagyjából ennyire számíthatunk az idén, 1974-ben is azokkal az árakkal számolva, amelyeket az 1950-es évek végén, az 1960-as esztendő elején állapítottak meg az akkori viszonyoknak megfelelően. Azóta ezek az árak megmaradtak, noha a vállalatunk gazdálkodásában is lényegesen változtak a körülmények, vagyis szolgáltatásunkban etekintetben nem történt módosítás. Viszonylag ma is olcsón lehet fürdőzni Szegeden.

A Szegedi Vízművek és Fürdők évről évre jelentős összegeket fordít a városi gőzfürdő fenntartására, nem szólva a partfürdő, az újszegedi versenyszoda, a Szőke Tisza üdülőhajó, valamint három csónakház zavartalan működéséről. Esztendőnkkel ezelőtt a gőzfürdő jobb kihasználása érdekében 50 százalékos kedvezményt adott a vállalat vendégeinek, nyugdíjasoknak, felnőtteknek, diákoknak és gyermekeknek, háromféle bérlet kibocsátásával. Dr. Takács Antal most arról tájékoztatott, hogy vállalatuk kénytelen volt megszüntetni ezt a kedvezményt, ez év január 1-től. A vállalat igazgatója arról is szólt, hogy előterjesztésükben várhatóan rendezik majd a fürdőjegyek árát Szegeden és általában, kiterjesztve a rendezést a partfürdőre, uszónházakra, s a versenyszodára is.

L. F.

Vasutas újtók és feltalálók országos tanácskozása

További feladatok

Csaknem negyedmillió újtó, több mint 900 millió forint népgazdasági megtakarítás a hasznosított javaslatokból, 50 millió forint újítási díj, nyolcezer aktív újtó. Ezekkel az adatokkal bizonyította a MÁV újtómozgalmának eredményeit Oroszvári László, vezérigazgató-helyettes a vasutas újtók és feltalálók szerdai országos konferenciáján, amelyen meghatározták a vasút újtómozgalmának további feladatait is.

A tanácskozás állásfoglalása szerint a legkorszerűbb technika alkalmazása is igényli az újtók ötleteit, a feltalálók javaslatait. A vasút újtómozgalmának egyik döntő feladata a szállítások hatékonyabb és gazdaságosabb megoldása, a vasút üzemi folyamatainak egyszerűsítése, a vállalati eredménygyarapítása. (MTI)

Ülést tartott a textiles szakszervezet

A múlt évi munka eredményeiről, az idei tervekről és a szakszervezetnek a termelési segítő feladatokról tárgyalt szerdán a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének Központi Vezetősége. Az ülésen dr. Bakos Zsigmond könnyűipari miniszter, helyettes tájékoztatott az iparág 1973. évi teljesítményéről, a rekonstrukció állásáról, és az 1974-es év főbb tennivalóiról.

Baranyai Tiborné, a szakszervezet főtitkára a tennivalók között elsőként jelölte meg, hogy a szakszervezet támogassa a gazdasági tervezést a célkitűzések gondos kialakításában, különös tekintettel a szakképzett munkaerő biztosítására, a szociális munkavédelmi és kulturális beruházások meghatározására. (MTI)